

Folkekirken og de kommunale Kirkegaarde.

Af Pastor Paul Nedergaard.

Den danske Præsteforenings Repræsentantmøde 9. November d. A. vedtog enstemmigt en Resolution saalydende:

Repræsentantskabet bemyndiger Præsteforeningens Bestyrelse til 1) at forhandle med *Kirkeministeriet*, 2) at søge Samarbejde med *Menighedsraadsforeningen*, 3) at forhandle med *Magistraterne* i de paagældende Byer: om at finde en Ordning saaledes, at *Kirken faar Indflydelse paa Kirkegaardenes Drift*.

Redaktionen af „Vore Kirkegaarde“ har bedt mig skrive lidt her om dette Spørgsmaal, og det gør jeg gerne i Haab om, at der ogsaa maa komme et Samarbejde i Stand mellem Foreningen for Kirkegaardskultur og Præsteforeningen, saa at alle Begravelsespladser, der benævnes Kirkegaarde, stadig kan bevare et kirkeligt Præg.

I Præsteforeningens Blads Nr. 39 (30. September) d. A. har jeg søgt at gøre Rede for Udviklingen her i København. Begravelsesvæsenet var oprindeligt rent kirkeligt administreret. De enkelte Kirker sørgede for, at de Borgere, der sluttede sig til dem, kunde blive begravet paa passende Maade. Efterhaanden som Antallet af Begravelser voksede, kunde man ikke længere besøge dem i og ved Kirkerne. Derfor blev Assistsens Kirkegaard anlagt, og der havde hver Kirke sit eget Begravelsesareal. Omkring 1870 anlagdes Vestre Kirkegaard, og samtidig mente Kommunalbestyrelsen, at det var rimeligt, at man regulerede Begravelsesvæsenet, saa det kom ind under Kommunen. En Kommission derom førte trods Kultusministerens og Sjællands Biskops Protest til, at Begravelsesvæsenet lagdes ind under en Begravelseskommission, bestaaende af 3 Kommunerepræsentanter og Københavns 2 Provster. Men i 1925 ophævedes uden vi-

Indgangsparti, Københavns Vestre Kirkegaard. Foto 1919.

dere denne Kommission, og Københavns Begravelsesvæsen lagdes direkte ind under Magistratens Administration, dog med den Tilføjelse, at „Før Sager vedrørende Begravelsesvæsenet forelægges Borgerrepræsentationen, tilstiller Magistraten Sagen for et Organ for Præster. Fremkommer der i denne Anledning Erklæringer, skal de ledsage Sagen, naar den fremsendes“. Som Organ for Præsterne fandt man med noget Bæsvær Københavns Præstekonvents Formand.

Udviklingen i Begravelsesvæsenet her er altsaa sket i følgende tre Faser:

1. Ren kirkelig Administration.
2. Delvis kirkelig og delvis kommunal Administration.
3. Ren kommunal Administration.

Kirken er paa dette Omraade som paa saa mange andre gledet ud. Og det er kun en ringe Trøst (som Stiftsprovst *H. Ussing* senere har gjort opmærksom paa), at Kirkegaardene stadig sorterer officielt under Kirkeministeriet.

Selv om Borgerrepræsentationens Forhandlinger var præget af Velvillie, og Begravelsesvæsenet i sin Administration altid har været loyalt over for Kirken, er der alligevel fra Kirkens og Menighedens Side al mulig Grund til at protestere og modsætte sig Kirkegaardenes Overgang til ren kommunal Drift:

1) Borgerrepræsentationen benyttede ved Omordningen 1925 den ejendommelige Fremgangsmaade, at den gik ganske uden om Begravelseskommisionen og de to Provster. Man gik direkte til den socialdemokratiske Minister (Dahl). Denne forelagde heller ikke Spørgsmaalet for Begravelseskommisionen. Man gik altsaa ganske uden om Kirkegaardenes egentlige kirkelige Værger. Senere spurgte Ministeriet Sjællands Biskop, og han spurgte de 2 Provster, men Stiftsprovst *Ussing* erklærer, at „det synes ikke, at disse Erklæringer er kommet videre end til Ministeriet“. Det maa siges, at der heri ligger en alvorlig Tilsidesættelse af Kirkens Repræsentation.

2) Samtidig har der i de senere Aar, baade før og efter 1925, vist sig en ret stærk ukirkelig Tendens i Indretningen af de københavnske kommunale Kirkegaarde. Man vil slette det kirkelige Præg.*) Københavns Kommune har ved Restauration i Kapellerne fjernet de kristelige Symboler mere og mere. Vestre Kirkegaards Portal er aldrig bleven gjort færdig efter Arkitekten, Professor *H. Holms* Plan: Over Indgangen skulde der staa et Skriftsted eller en kristelig Fresco, men stadig staar Portalen ufærdig med de halvpudsede Mursten i Trekanten over Porten, som foroven krones ikke af et Kors, men af en mærkværdig Cement-Lyre. Ligbærerne i sort Klædedragt er afløst af kommunale Betjente med blanke Knapper, Præsterne maa passe paa at overvaage den kommunale Præcision: Taletiden er højst 20 Minutter, med Salmer, evt. Solosang osv. maa hele Højtideligheden ikke vare mere end $\frac{1}{2}$ Time. Ja, der har nok endogsaa været Tale om at forbyde Kors paa Gravsteder paa visse Kirkegaardsafdelinger.

3) Kirken og Menigheden har overhovedet ingen effektiv Indflydelse paa de kommunale Bestemmelser om Kirkegaardene. Det tilfældigt valgte Organ for Københavns Præster (et privat Præstekonvent) kan faa Lov til at afgive Erklæringer, men der er ingen, der garanterer, at der tages nogetsomhelst Hensyn dertil. Saa det hele kan næppe opfattes som mere end en Gestus fra Magthavernes Side. Og den politiske Kirkeminister som Værge for Kirkegaardene byder ingen særlig Garanti.

*) Som Modsætning kan nævnes Aarhus kommunale Kirkegaard, hvor bl. a. det nye Kapel er stærkt kirkelig præget, se Side 3.

Med fuld Ret bør Kirken og Menighedsraadene kræve, at disse Forhold ændres. Mere end 97 pCt. af Befolkningen staar i Folkekirken, og mere end 9 Tiendedele af samtlige Begravelser foregaar med kirkelig Medvirkning. Og af Hensyn til de 2-3 pCt., som staar udenfor Kirken (og hvoraf de fleste er Katoliker o. l., som har *egne* Kirkegaarde), og som ikke gerne skulde saares ved at se et Kors eller en Mindelse om, at vi lever i et kristent Land, udelukkes Kirkens Indflydelse. Eliaskirkens Menighedsraad har flere Gange andraget om at faa de kristne Symboler indført paa Vestre Kirkegaard, men det lykkedes ikke at raabe de høje Autoriteter op, som Pastor *A. Fibiger* skriver i Præsteforeningens Blad.

Det er vist saaledes, at *Ligbrændingsforeningen* altid officielt høres i Sager vedrørende Krematorier. Mon man saa vilde finde det særlig anmassende, at man fra *Kirkens Side* spørger: *Hvorledes kan vi faa den Indflydelse paa Begravelsesvæsenet, som tilkommer os, saa længe Flertallet af Begravelser er kirkelige, og saa længe Gravpladserne hedder Kirkegaarde.*

Desværre hersker der en ret stærk Uklarhed, som vanskeliggør Sagens Fremme, idet kirkeligt og kommunalt sammenblandes paa en Maade, som er til Skade for det kirkelige. Og hertil kommer, at Ligbrændingsforeningen har opnaaet, at Kirkegaardskapeller og Krematorier bygges sammen (f. Eks. i Slagelse og i Rønne), og i Krematorier bør der næppe være kristelige Symboler. Tendensen ved Ligbrænding er nemlig ukirkelig.

Hvad er der saa at gøre?

Først: Præster og Menighedsraad maa være energisk paa Vagt i de Købstæder, hvor Begravelsesvæsenet i en nærmere Fremtid skal ind under kommunalt Styre. Kirken bør overalt være forsvarligt og effektivt repræsenteret i Kirkegaardenes Ledelse.

Dernæst: Paa de Steder, hvor Kommunestyret er indført, bør man overveje Mulighederne for, hvad der kan gøres ved en venskabelig Forhandling, for at Kirkens Krav virkelig kan komme frem og blive respekteret. *Kirken skal og bør have en officiel autoritativ Repræsentation, der med Virkning kan gøre de kirkelige Hensyn gældende.*

Havearkitekt *E. Böttiger* har i Menighedsraadenes Blad (1927, Nr. II) udførlig fremført lignende Krav. Ved Samarbejde mellem de forskellige interesserede Faktorer vil det forhaabentlig lykkes at føre Kirkens Sag frem til Sejr, saaledes at Kirken faar sin naturlige og selvfølgelige Ret til at præge Ledelsen af *Kirkegaardene*.

Kapel paa Aarhus Vestre Kirkegaard, indviet 10. Oktober 1927.